

פרשת חיי שרה

תשפ"ז

גיליון 285

א לעבטיגער שבת

הארט העשבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא

לנצל את הטוב שבכל יום

פניני פרשה

"גר ותושב אנכי עמכם" (כג, ד)

הקדים בתיבת. "גר" עיוין בפרש"י ב' פירושים ע"כ. ואפ"ל ע"פ המובא בזהר הק' (יתרו ס"ט) שבזמן שיתרו התגייס נחלתו כבוד השי"ת. כי עיקר התעלות והתגלות כבודו שהרחוקים יודעים ממנו ית' (ליק"מ י). והרי עיקר עבודתו של אברהם אבינו היה לגיר ולקרב את הרחוקים ולהכניסם תחת כנפי השכינה שאירחם והודו וברכו להשי"ת. וזה מה שהתחיל בדבריו: "גר" שכוונתו בקבורת שרה במערת המכפלה – היא עבור התגלות כבוד השי"ת, שהאיר שם אור גדול, כמובא (זהר חדש נח, ליק"מ יז) שמקום מערת המכפלה, הוא שער גן עדן, שדרך שם עולין כל הנשמות ואורו גדול מאוד.

"בכסף מלא יתננה לי" (כג ט)

אפ"ל בדרך רמז; דאם אדם מוציא הוצאות עבור מצוות הם חוזרים אליו, וכמובא עה"פ (דברים כד, יג): "ולך תהיה צדקה", שהמעות שהאדם נותן לצדקה ולמצוות הוא בעצם נותן לו את זה. וזהו: "יתננה לי". ואפשר להוסיף שלכך יש טעם של 'קדמא ואזלא' על 'כסף מלא' – שהמעות הולכים וחוזרים.

"ויקם שדה עפרון" (כג יז)

'עפרון' רומז על עפרוריות – וכנאמר אצל הנחש שמשם שורש הרע 'ונחש עפר לחמו'. ו'בליקוטי הלכות' (תפילין ה מ): "עפרון הוא בחינת עפר, בחינת הרע הנאחז בסיוד העפר, שהוא בחינת (ישעיה ס"ה): 'ונחש עפר לחמו, בחינת (בראשית ג') ועפר תאכל וכו', שהוא בחינת עצבות ועצלות וכבידות, הנמשך מהרע שבסיוד העפר שהוא עיקר נשיכת הנחש כמו שאמר רבינו ז"ל על הפסוק ונחש עפר לחמו (סימן קפ"ט)".

וזהו 'ויקם שדה', שגם בתוך הכבדות והקושי – בתוך העפרוריות, יש להכניס שם את ה'ויקם' – הצמיחה וההתעלות, וכדברי רש"י על 'ויקם' – 'תקומה הייתה לו'.

כן אפשר להוסיף: 'ויקם' שהתקומה היא ע"י שדה עפרון – שזורעים בשדה גרעינים קטנים – נקודות טובות – בתוך העפרוריות, שע"י ראיית הטוב באה התקומה (וכמובא בליק"מ רפב). ובדברי ה'זהר' שאברהם ראה בשדה זו את שער גן עדן.

"וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב" (כג יז) מפירוט הכתוב שכל 'אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב' נוכל ללמוד הא המובא בזהר (שמות ה'). שאם היו יודעים גדולתו של יעקב: 'הוא מלחמי עפרא תלת פרסי, קריב לקבריה'. ואפשר להוסיף "אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב" בגימטריא: 'הוא מלחמי עפרא תלת פרסי' (עם האותיות והתיבות), רמז לקדושה הגבוהה מסביב המערה.

אינו דומה נייר חלק – לנייר מחוק...

מחר – זה דחיה רחוקה מאד

הרב החסיד ר' לוי יצחק בנדר (ספר דיבורי אמונה ד') היה מעודד בנועם שיחו על הנחיצות וההזדמנות של יום זה דייקא: הלשון מחר אינה בהכרח למחרת היום, כי מצינו גם "מחר" שפירושו "לעתיד" שהוא לעתיד לבוא, כלשון המובא בחז"ל (עירובין כב). "היום" לעשותם ומחר לקבל שכרם. כי תיבת "מחר" יש במשמעותה – עידן רחוק, דחיה רחוקה...

וכאשר האדם דוחה איזה עשייה דקדושה ל"מחר", ואינה מזדדז לעשותה היום – יכול להיות שפנימיות כוונתו היא דחיה לאחר זמן, ולא מחר כפשוטו...

אסור לנו לעולם להשתמש עם ה"מחר", אלא כל יום לראות רק את היום הזה ולא יותר. להרגיל עצמנו לומר "היום" ולא "מחר".

הבה לא נרמה את עצמינו, האמירה "מחר", היא לא פעם דחיה לגמרי – דחיה מוחלטת... והשכל בזה: כי אם היום אני דוחה ואומר "מחר", על אחת כמה וכמה שמחר גם כן אומר "מחר", ואדחה ליום אחר ויותר רחוק, עד אין סוף. על כן צריך תמיד לומר "היום" ולא "מחר", כמו שאנו אומרים בזמירות של שבת: "ואם יצא חובת היום אשרי לו".

אם אפשר לעשותה היום למה נעשנה מחר?

נצל את הטוב של כל יום בתורה, במצוות ובעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא, וכן נזכה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, שיקויים בנו לאורך ימים ושנים את ה"בא בימים". אריכות ימים בשילוב ימים מלאים.

נעשה הכל – לא לדחות למחר, בכדי שלא נפסיד את הכל.

"אם תעזבני יום יומיים אעזבך" אומרים חכמינו, לא נדחה ולא נתמהמה, בל נהיה מאלו האומרים 'אם אפשר לעשותה מחר למה נעשנה היום', נשנה פתגם זה בהיפוכו: 'אם אפשר לעשותה היום למה נעשנה למחר', נצל את היום, השעה והזמן שאנו עומדים בו, וכך הרווחים של ימי חיינו יהיו בידינו.

שירת הפרשה

"וְאֶבְרָהָם זָקֵן בָּא בְיָמָיו"

יָמִים אֲרָכִים - מְלָאִים וְשְׂלֵמִים.

יָמֵי חַיֵּי הָאָדָם מְדוּדִים וְסִפּוּרִים הֵמָּה
בְּכָל יוֹם עָלָיו לְמַצֵּא בּוֹ אֶת הַפְּרָכָה וְהַמַּעֲלָה.

הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ נֶאֱמַר בְּפָתוּבִים
לְמַלְאוֹת דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּדַבָּרִים נֶאֱחִיִּים.

הַדְּחִיָּה לְמַחֵר מִתְּפַבּוּלֵי הַיָּצָר בְּמִלְחָמָה
לְבָלִי לְמַלְאוֹת חוֹבַת הַיּוֹם בְּעֶשְׂיָה.

בפרשתנו אנו קוראים את הפסוק: "ואברהם זקן בא בימים". במדרש (ילקוט שמעוני כג) דורש על פסוק זה: 'ואברהם זקן בא בימים, זקן זה שקנה שני עולמים, יש לך אדם שהוא בזקנה, ואינו בימים, בימים ואינו בזקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה'.

כי גם אדם שחי שנים רבות, אם לא השלימים כראוי הוא נקרא 'זקן' – אך הוא לא 'בא בימים' על אברהם אבינו – העידה התורה שכל ימיו היו מלאים, ולכן כתוב בו גם זקנה וגם ימים.

מעשה אבות סימן לבנים – פסוק זה מלמדנו הוראה לימי חיינו, לנצלם כראוי. וכך הם דברי ה'זהר' (נשא דף קכ"ג) – מובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (פ"ד): יש "טוב" הגנוז בכל יום, אך לטוב הזה יש גדר מבחין, שהם כלל המניעות שלא נותנים לאדם להיכנס בו. אולם באברהם אבינו נאמר: "ואברהם זקן בא בימים" שכל ימיו היו שלמים, כי הוא נכנס לטוב הגנוז השייך לכל הימים. ומסיים שם: שגם אם האדם אינו ראוי לזה, אך ברצון וחשק להיכנס אל הטוב הגנוז, אזי אע"פ שעדיין לא זיכך עצמו כ"כ הוא זוכה, שיפתחו לו הטוב של הימים ולהיכנס אליהם.

היום ולא מחר!

'בליקוטי מוהר"ן' (רע"ב) מבאר ומחזק את האדם לנצל דייקא אותו היום ולא לדחותו למחר, וזה לשונו: "היום אם בקולו תשמעו (תהלים צ"ה), זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישם לנגד עיניו כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרפותו, צריך שלא יחשב מיום לחברו כמובא בספרים, וכן בעבודתו יתברך לא ישם לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותו השעה, כי כשרוצים להיכנס בעבודת ה', נדמה לאדם כאלו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזו. אבל כשיחשוב שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, למחר: מחר אתחיל, מחר אתפלל בכוונה ובכוח כראוי, וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. וזהו: היום אם בקולו תשמעו, 'היום' דייקא, והבן".

ואפשר להסמך לכך מאמר חז"ל: "ושוב יום אחד לפני יום מיתתך", שגם יום אחד של תשובה אמיתית יש בכוחה לכפר ולזכות את האדם ליום הדין, כדברי המפרשים. דזה מראנו כוחו של יום מהו!

וידוי באותו יום בכדי שלא ייכתב...

ידוע היה החפץ חיים זצ"ל, בעבודת: 'חשבון הנפש', כשיום יום היה עורך חשבון נפשו, וידוי על כל מה שהיה במשך היום. כששאלוהו פעם תלמידיו למה אין הוא יכול לדחות את 'חשבון הנפש' של היום למחרת? השיב: הרי מובא בחז"ל, שבכל לילה כשנשמתו של האדם עולה למעלה נכתבים כל מעשיו, אולם אם האדם מתוודה ומתחרט על מעשיו הם נמחלים לו ואינם נכתבים בכלל, אם כך יוצא – שאם אמתין עד ליום המחרת, אף שאתוודה ואתחרט הרי הם כבר נכתבים, וגם אם ימחקו, הרי

הַמִּשְׁךְ הַיָּמִינִי הַרְשָׁה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ל

"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹן בְּשָׂדָה" (בראשית כה סג) "לשון תפילה כמו ישפוך שיחו" (רש"י)
תפילותיו של החסיד רבי שמעון שפירא

במלאות שנה להסתלקותו של האי חסידא רבא הרה"צ רבי שמעון שפירא זצ"ל, (כ"ה חשוון) נציג לפני הקוראים מעט מזעיר מעבודת תפילותיו כפי שנכתב עליו לאחר הסתלקותו. רבי שמעון היה מקדיש את כל כוחו ומרצו בעבודת התפילה, כל גופו היה מתלהט עת עמדו לפני קונו ויוצרו בתפילה וזעקה להשם.

כבן המשתפך לפני אביו בדמעות שליש – כך הייתה תפילתו של רבי שמעון, אך לא רק כשהיה מתפלל בינו לבין עצמו אלא עוד יותר עת עמדו בתפילותיו כשלוחם של הציבור, ובייחוד בערבי שבתות היה מרבה בבכי ומוריד דמעה כמים מלווה באנחות ובגניחות השוברות כל לב. כשהיה מגיע ל"יירושלים עירך", ל"ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" לא יכול לעצור, קטעי תפילה יחד עם גניחותיו ובכיותיו עוררו את כל הקהל. לא בכדי סחו אחריו כי מי ששמע את תפילותיו כש"ץ בערבי ראשי חדשים בתפילת יום כיפור קטן, או בברכת ברית מילה "להציל ידינו משארית שחת למען בריתו אשר שם בבשרינו" קיבלו הרהורי תשובה מהתעוררותו הרבה מלווה בבכיה עד אשר היה המקום לחרות אלוקים.

בכלל הטעם המתוק והערב שהייתה לו בתפילותיו סחפו אחריו רבים וטובים גם כאלו אשר לא נמנו על קהל עדת חסידי ברסלב, היה לו סוג כוח המושך בתפילותיו, נעימות, עריבות ומתיקות יחד עם התעוררות ותשוקה גדולה להשי"ת.

על אף שבימות החול היה מתפלל תפילות ותיקין לאחר עבודת השם של קימת חצות וניצול הזמן לתורה ולתפילה בעת רצון זו, אך בשבת קודש הייתה זו עברו בקשתו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, שיתפלל במניין שני לחזק הנוער וכאלו שקשה להם לקום לתפילת וותיקן, ורבי שמעון שקרא קריאת שמע עם הן, נישג לעמוד במניין השני עם זמן קריאת שמע הראשון, העלה ורומם את הקהל בתפילותיו אשר יצאה מהלב בקול ובחוזק. והיה זה פעם עת רבי לוי יצחק מסר את שיעורו למטה בכלל בספר "סיפור מעשיות" לתפילת ותיקין – שמע את רבי שמעון שופך את ליבו בברכת אהבת עולם, הפסיק בשיעורו לשמוע את עריבות תפילותיו תוך כדי שהוא מתבטא שהוא מתפלל כל כך לבדי, כזו תפילה...

רבי שמעון היה דוגמא לתפילה להשי"ת בכל זמן ועת. הוא האיש ששמר על זמנו כעל בבת העין, לא היה אצלו מושג של סתם כך. לא דקה ואף גם לא פחות מכך היו אצלו מנוצלים עד תום. לא ראוהו אף פעם יושב בטל, הכל אצלו בוריות, גם כשהיה מנקה בענותותו את בית הכנסת או מסדר את ספרי הקודש היה פיו מלמלל פסוקי תהלים, אמירת תיקון הכללי ועוד. לא ישב אף פעם בחוסר מעש, תמיד שנכנסו לבית הכנסת – תמיד שמעו את הקול דקדושה של רבי שמעון מהדהד בבית הכנסת – העיד עליו הגר"מ שכטר בהספדו. איך אפשר לשכות את זעקותיו קורעי לב שצעק בשדה בעת התבודדות בנסיעות שהתקיימו בימי קדם בכל לילה לאחר תפילת ערבית מהשול, תפילותיו שיוכה להניצל מיצר האורב הדהדו במרחבי היער, כאילו מדובר באדם המעורה בעולם הזה ולא בחסיד וצדיק שאינו יוצא מד' אמותיו ולחץ.

את הקריאת שמע שלו שכבר ראינו זאת כניסא דינקותא, איך שכל גופו רטע ורעד ושיניו דא לדא נקשו כשקבל עליו עול מלכות שמים שלימה, ובאריכתו ב'אחד', תוך כדי שהוא מחווה באבצנו שממללך אותו ית' בדי' כפנות הארץ ולמעלה ולמטה, כל זה נקבע ונחרט בלב רואיו גם אם הם קטנים בשנים.

והיה זה במוצאי שמחת תורה של שנת תשפ"ד, עת שמעו על האסון הנורא שפקד את עם ישראל בארץ הקודש, מאות הרוגים ונעדרים, ובהתייעצות עם זקני החסידים ובראשם רבי שמעון – ביטלו את הקפות השניות, וערכו רק באופן מצומצם ביותר, ובעת סגירת שערי ההיכל, התייפח רבי שמעון ובכה מבלי יכולת לתת הפסקה כלשהו, וכך בקול בוכים ביכה וסחף אחריו את הקהל כולו על שבר בת עמי ברוחניות ובגשמיות, כי ככה וכה היה רבי שמעון שליח ציבור, לא רק של הבית הכנסת אלא של עם ישראל כולו.

בכלל זעקת הדור היה קשור בקשר הדוק עם רבי שמעון כמה כאב לו על גזירות קשות, גזירות ברוחניות וגזירות בגשמיות, כמה דמעות ותפילות שפך על כך עת עמדו בתפילה כשליח ציבור, לא נח ולא שקט ועל אף חולשתו הרבה בימי תקופת חייו עתר בתפילה, ברחמים ובתחנונים, על כלל בני ישראל, ובעיקר על הגאולה העתידה ברחמים ובחסד גדול.

לא כך אמרו חכמינו (סוטה י"ג): ויש אומרים לא מת משה, כתיב הכא וימת שם, וכתיב התם (שמות לד-כז) ויהי שם עם ה', מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש.

מבקשים אנו, שרבי שמעון ימשיך להתפלל, ימשיך לעתור, לא ינוח ולא ישקוט. יביא בתפילותיו שם במרומים צרי ומזור לאלפים שחשים יתומים היינו ואין אב, יפעל ברחמים ובתחנונים על כל עם ישראל שאת כאבם הוא נשא, ואת חללים הוא חש כאח, להיות עבורם מליץ יושר. וכבר ייאמר לצורותינו ד', בישועתך של כלל ישראל עדי נזכה להקיצו ורגנו שוכני עפר במהרה בימינו.

"אם יש את נפשכם...ופגעו לי בעפרון בן צחר...ויתן לי את מערת המכפלה" (כח ח ט)

"את נפשכם" פרש"י 'רצונכם', דזהו העבודה הראשונה לקבלת הברכה, הרצונות, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה לא) שיעקר התהוות הנפש הוא ע"י הרצון. (ויעוין ב'ליקוטי תורה' להארי"ל תולדות מ"א. ש'רצון' הוא 'נוצר' והוא מידת החסד. דזהו מידתו של אברהם).

לאחר מכן 'ופגעו לי' – פגיעה לשון תפילה, וכמובא על הפסוק 'ופגעו במקום' דבכוח התפילה ממשיכים את השפע. ולאחמ"כ 'ויתן לי' שזה נהיה שלו ב'שכל הנקנה', דהא זה הגיע אליו ע"י תפילה ורצונות.

"ביני ובינך מה היא" (כח ט"ו)

הבדל בין עפרון לאברהם אבינו, היא במידת "מה" שעפרון היה לו גאווה, וכדברי רש"י שאמר הרבה ואפילו מעט לא עשה, ולעומתו מידתו של אברהם אבינו, היא 'הענוה', וכדברי המשנה (אבות ה ט) על מי שיש בו רוח נמוכה ונפש שפלה, הוא מתלמידיו של אברהם אבינו. וזהו: **"ביני ובינך מה היא" – שההבדל הוא במהות "מה".**

'ה' א' השמים אשר לקחני מבית אבי...ואשר דיבר לי...ואשר נשבע לי' (כד ז)

שלי ההתקרבות להקב"ה כביכול, בריש; **"לקחני" – להתמסר להקב"ה, לאחר מכן 'ואשר דיבר לי' התחברות יותר פנימית בכוח הדיבור, ולאחמ"כ 'ואשר נשבע לי' קשר חזק של שבועה.**

"הקרה נא לפני היום" (כ"ד י"ב)

אפשר לדייק בתיבת **"היום"** שאין לדחות ולעכב את השידוך שמא יקדמנו אחר, ואפילו בתשעה באב עצמו מותר לעשות אירוסין. (שול"ע תקנ"א ב) וזהו הדיק של: **היום.**

"הקרה נא לפני היום" (כ"ד י"ב)

לפני מלשון – קודם, וזהו מרומז בכאן שהקדים תפילות, כמובא רבות בחז"ל ובספה"ק שיש להקדים תפילה לפני כל דבר ופעולה שעושים, ובפרט בזיווג האדם. ובדבריהם (מ"ק יח). שמא יקדמנו אחר ברחמים. וכן אפשר לדייק "לפני", שהתפלל מוקדם כבר בתחילת היום, וכמובא בחז"ל ובספרי הלכה וחסידיות שיש להקדים את התפילה, ולא לעשות שום עיסוק קודם התפילה.

"ויאמר ברוך ה' א' אדוני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדוני" (כ"ד, כ"ז)

כשאליעזר הודה לקב"ה דזהו עבודת התפילה – דהא תפילה יש בה ב' חלקים בקשה והודאה (ליק"מ ב) הזכיר **"חסדו ואמתו"** – שהם ב' יסודות לקבלת התפילה.

חסד – הוא ענין ההודאה. ובחז"ל (ברכות ה): "העושה תפילות קבע אין תפילותו תחנונים" ועיקר התפילה זה חסד ומתנת חינוס.

ואמתו – סובב על 'בקשה' שצריכה להיות באמת, וע"כ תפילותו מתקבלת, "לכל אשר יקראוהו באמת", וכמובא בליק"מ (ט ק"ב) שעיקר התפילה שיתפלל האדם באמת, וע"כ נפתחים לו השערים.

"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹן בְּשָׂדָה" (כ"ד סג)

בדברי רש"י **"לשון תפילה כמו ישפוך שיחו"**, ואפשר להוסיף **"לשון ב'שדה" ר"ת 'לב' דעיקר התפילה היא בלב, 'רחמנא ליבא בעי'. לשפוך ליבנו כמים נוכח פני ה'.**

זוית ראיה <<

מן סג'אר סה'א יִשְׁקִי הַמִּדְרִים | הַלֵּל תִּלְוִי בְּרֵאִיָּה נְכוֹנָה !

ילדים יקרים ! השבוע פרשת חיי שרה אנו קוראים בפרשה על "מערת המכפלה" שאברהם אבינו קנה אותה מעפרון החתי, ולאחר שקנאה והוציאה מרשותו היתה תקומה לשדה קדושה זו שהיתה בה המערה, וכמו שרש"י כותב על הפסוק: **"וַיִּקֶם שָׂדֵה עֶפְרוֹן"** 'תקומה היתה לה שפצא מיד הדייט ליד מלך'.

ב'ליקוטי מוהר"ן' מביא את דברי ה"זר הקדוש" על מכירה זו, שפך שמקום זה הוא מקום שישי שם אור גדול מאוד, כי מקום מערת המכפלה הוא שער גן עדן, שדרך שם עולים כל הנשמות, אבל אצל עפרון החתי היה נראה מקום זה למקום חשך ואפלה, ולכן מכרו בשמחה רבה לאברהם אבינו.

הנה אנו רואים שאותו מקום – אברהם אבינו הרגיש נראה את הקדושה, האור הגדול שיש שם, ועל אותו מקום עפרון החתי ראה ממש הפוך, הוא ראה בזה מערה חשוכה ואפלה הוא שמח להתפטר ממנה.

ודבר זה מלמדנו אנו, שיכול להיות שני אנשים יושבים ליד הסדור הפתוח, או ליד המשניות, ואחד רואה כמה חשיבות יש בזה, כמה זה מתוק כל תבה של התפלה, איזו נעימות יש בכל תבה של המשנה, והשני ממש רואה את ההפך חס ושלום.

קשאנו נגשים לדבר קדוש – נחשב על הזכות שישי בדבר ולא בקשי, נביט כמו אברהם אבינו שלא ראה את המערה כמו שהיא, אלא התבונן בפנימיותה, באורה ובזויה, שאדם הראשון קבור שם וזה שער גן עדן. קשאנו בהבטה נכונה וחיובית על כל דבר, נשמח בעשייתה, ונראה האור שבה.